

BUREN VAN DE MARKTEN

>KUNSTENAAR-ONDERZOEKER ANNEMIE MAES

Annemie Maes bereikt wonderlijk mooie resultaten in haar werk met bacteriën, schimmels, mossen en bijen. In haar daktuin vindt ze alles wat ze hiervoor nodig heeft.

Wat een mooie plek hier Annemie! Ik woon hier sinds 1988. Ik ben opgegroeid in Wemmel maar ben sinds lang een echte Brusselse geworden. Ik woonde op de Oude Graanmarkt, de Koolmijnenkaai en sinds 1988 hier op de Vlaamsesteenweg.

Heeft dat parcours met je werk te maken? Zeker. Nadat ik 4 jaar vrije grafiek studeerde aan Sint-Lucas, ging ik aan de slag in een platenwinkel vlakbij de KVS. Die werd druk gefrequentieerd door muzikale liefhebbers, waaronder Jari Demeulemeester. Ik zocht toen een andere job en hij raadde me aan te solliciteren bij de Ancienne Belgique.

Die toen nog maar pas open was. Het was toen 1979. Dat was inderdaad totaal anders dan nu. We waren maar met z'n drieën, directeur Ivo Goris, Pol Van Santvoort en ikzelf. Ik was er aangeworven voor de communicatie maar in die tijd werd de jobinvulling nogal ruim geïnterpreteerd. Dat ging van ticketverkoop tot folders maken, poetsen, 's avonds bardienst enzovoort. Het hield nooit op, de werkdagen waren zeer lang.

Je hebt dat 5 jaar gedaan? En graag! Maar toen heb ik samen met mijn toenmalige echtgenoot een bedrijf-

je opgericht, Pix & Motion. Dat was waar we woonden, op de Oude Graanmarkt. Eerst maakten we vooral animatiefilms en werkten we voor VRT en RTBF. Voor onder meer Cargo de Nuit maakten we de generieken. Daarna specialiseerden we ons in de filmproductie, later kwam daar ook veel reclamewerk bij. Het bedrijfje groeide snel maar na 17 jaar hield ik het voor bekeken. De reclamewereld lag me niet, ik wilde een andere weg op en ben in 2000 opnieuw gaan studeren.

Opnieuw Sint-Lucas? Ik volgde twee richtingen tegelijk. Aan Sint-Lucas was dat Vrije Kunsten bij Hans Op de Beeck, vooral audiovisueel werk en installaties en aan de VUB volgde ik Culturele Studies bij Willem Elias. Dat is bepalend geweest voor mijn later werk.

Looking Glass was je eerste project, hoe is dat gegroeid? Er stond in de Dansaertstraat een kleine ruimte leeg, een beetje bouwvallig maar met een mooie vitrine. De eigenaar, Het RITCS, wilde er ooit wat mee doen maar niet meteen. Ik heb mijn stoute schoenen aangetrokken en heb gevraagd of ik ze kon gebruiken. Dat kon, mits enkele restricties. Behalve de kunstenaars mocht er niemand binnen. De vitrine was als een interface tussen het kunst-

© LUC AUWAERTS

werk en de stad. De vernissages vonden op de stoep plaats, bakken bier inclusief. Er hebben meer dan vijftig kunstprojecten plaatsgevonden, onder meer met Manon De Boer en Anouk De Clercq.

Het bleef niet duren. Neen, na 7 jaar Looking Glass begon het RITCS dan toch met de verbouwing. Ik ging op zoek naar een nieuwe plek. Dat werd de Koolmijnenkaai.

Hoe kwam dat? Het was een oud gebouw waarin kleine bedrijven huisden, maar die verlieten een na een de stad. Ik overtuigde de eigenaar een ruimte aan mij te verhu-

© LUC AUWAERTS

ren. Hij zorgde voor de grote werken maar zelf heb ik het binnenin met de hulp van vrienden leefbaar gemaakt. De eigenaar zag de komst van culturele organisaties wel zitten en ik overhaalde er enkele. Er kwamen een zestal kleine kunstlabo's: Nadine, Q-O2, FoAM, Les Bains... Mijn eigen vzw OKNO kreeg er uiteraard ook plaats. We werkten allen met nieuwe technologieën. Intussen was het nieuwe kunstendecreet er aan het aankomen. Dat bracht de mogelijkheid voor kleine structurele subsidie als kunstenwerkplaats. Dat heeft een tijd goed gewerkt maar het bleef krabben. Als werkplaats was je vooral voor anderen bezig, voor jonge kunstenaars. Elk project werd besloten met een workshop waar telkens een artistieke output moest uit volgen. De subsidie volstond nauwelijks voor de huur van ruimte en materialen en een klein artistiek budget. Dit soort projecten was

echter absoluut noodzakelijk. Het was echt avant-gardistisch werken maar op termijn viel het niet vol te houden. Niemand werd betaald en er was geen tijd voor eigen werk. In 2015 stopte OKNO en kon ik focussen op eigen projecten.

Waar stond OKNO eigenlijk voor?

Het betekent venster in het Russisch. Bij OKNO was onderzoek erg belangrijk, het zoeken van nieuwe mogelijkheden in de relatie tussen technologie en kunst.

Dat bleef dan jouw focus.

Ja, ook al was dat toen niet zo makkelijk. Ik heb bijvoorbeeld een groot werk in opdracht kunnen maken voor het Boudewijngebouw hier in Brussel. In Tokio, New York en Brussel had ik 24 uur lang, 7 dagen op 7, geluiden opgenomen. Daar heb ik dan een montage van gemaakt waardoor ik de opnames

kon transponeren in de tijd. Dat combineerde ik met projecties van klokken op de vloer. Ambtenaren gingen 's ochtends de roltrap op in Tokio-tijd en wanneer ze vertrokken was dat in New York tijd. Technisch was dat een bijzonder moeilijk werk, zeker gezien dit soort technologie veel minder ver stond dan nu.

Voor een ander werk gebruikte je teksten van Gertrude Stein.

Daarvoor gebruikte ik technologie met bepaalde klankprogramma's. In 8 onzichtbare klankbronnen in de ruimte waren teksten van Gertrude Stein te horen. Via ontvangers op het hoofd vonden bezoekers plekken met geluid. Door daarin te bewegen maakte het publiek zelf een choreografie met audiocompositie. Een mooi project maar in die tijd, zo'n 15 jaar geleden, zeer ingewikkeld om te realiseren.

Dan kwam de focus op ecologie. Dat was vanaf 2004-2005. Met OKNO nodigden we het publiek uit voor stilte-wandelingen, silent walks tijdens dewelke alleen maar mocht geluisterd worden. We brachten de mensen naar speciale plekken waar specifieke dingen te horen waren. Zo bijvoorbeeld achtereenvolgens van het verkeer op de Leopold-II-laan naar de kasseien van de Havenlaan en daarna de complete stilte van Tour & Taxis toen. Daar maakten we ook data bases voor vogelspotters of van wilde planten.

Begon toen je onderzoek naar bijen?

Naar bijenkolonies ja. Ik volgde een imkerkursus omdat ik wilde weten hoe zo'n kolonie functioneert. Hoe werken die bijen samen, hoe verhouden ze zich tot elkaar? Eigenlijk is dat vergelijkbaar met ons mensen op vlak van samenwerken en relaties. Ik maakte audio-opnames en installeerde infrarood camera's in de kasten, met het resultaat maakte ik dan mijn werk.

Je volgde aansluitend een cursus herborist om de relatie tussen bijen en natuur te kunnen onderzoeken.

Daardoor leerde ik heel microscopisch te werken, met planten, pollen, bijen. Bij de VUB kon ik zeer sterke microscopen gebruiken die tot 100.000 keer vergroten. Dan gaat een nieuwe wereld open: minuscule dingetjes worden wonderlijke vormen natuur. Ik werkte met steeds kleiner materiaal, tot bacteriën toe.

Daar blijf ik nu mee bezig: schimmels, korstmossen, de symbiose tussen organismen. Vellen maken met bacteriën, bioplastics... Ik doe nu onderzoek naar nieuwe materialen en zoek hoe ik daar esthetisch mee kan werken. Nu ben ik bezig met microbacterien en waterplanten. Dat leidde vorige zomer tot een performance op Theater aan Zee. Het zijn trouwens meestal festivals en organisaties waarvoor ik gevraagd word. Galerijen zijn in mijn soort werk minder geïnteresseerd. Ik was een pionier maar nu zijn veel artiesten met dit soort werk bezig, waardoor zich een parallel circuit ontwikkelt naast de galerijen.

In je mooie daktuin is voor jou alle materiaal te vinden voor je werk.

Dat klopt. Het is een onuitputtelijke bron van materialen en mogelijkheden voor onderzoek en experiment. Heerlijk is dat!

Dat kan ik geloven. Dankjewel voor deze mooie ontdekking.

Nora De Kempeneer

Resumé

Annemie Maes obtient de merveilleux résultats dans son travail avec les bactéries, les champignons, les mousses et les abeilles. Elle trouve tout ce dont elle a besoin sur le toit de son jardin.